

Budapest, 1876.

31. szám.

Augusztus 3.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (Lövész-utca 11. sz.) kérjük küldeni.

Isten nélkül nincs szabadság.

Soha annyi zavar nem volt a fogalmakban, mint a jelenkorban, midőn a liberalismus némileg hatalomhoz kerülván, tulságos sietséggel ügyekszik úgy berendezkedni, hogy elültetett gyökereit ne egy könnyen téphesse ki a majdan bekövetkező légtisztító vihar.

Ezen berendezkedési törekvés természetesen magával hozza, hogy az elvben perhorrescált conservatív fogalmak practicuma igénybe vétessék; mert a liberalismus épenséggel nem arra való, hogy jól rendezett és szabályozott államiságnak és társadalomnak biztos alapot adjon. — A liberalismus hasonló a földingáshoz; tánczoltat, mozgat, dobál mindent, a megállapodás mellette lehetetlen.

A liberalismusnak például az egyházi befolyás az iskolákra türhetetlen. Tele torokkal hirdeti, hogy a mai kor az egyházilag vezérelt népnevelést azért nem viselheti el, mert a cultura általán véve semmi kényszer meg nem tür; mert nem az irány csinálja a fejlődést, hanem a fejlődés adja és változtatja meg az irányt. A tudomány kutat, a kutatás fölfedezésekre vezet, s a fölfedezések irányokat döntenek és alkotnak.

És mégis mit tapasztalunk?

Hogy ép a liberalismus az, mely a népnevelést teljesen egyoldalú irányba akarja erőszakolni, épés makaességgel törekedvén kiküszöbölni abból az Istent, aki nélkül pedig az emberi számítás árboez- és vitorlavestett prédahajó azok horgonyán, kik az emberiségre a korlátlan egyes emberi akarat fölényének zsarnokságát szeretnék kiterjeszteni.

Az egyházi befolyás, a vallásra fektetett conservatív irány soha sem gyakorolt oly kényszert a nevelésre, mint a liberalismus ugynevezett tanszabadsága, mely egyenesen azon alapot támadja meg, mely alpból a tudományok kisarjazhattak.

A liberalismus a nevelésben határozottan a materialisticus tanokat törekszik meghonosítani. Ez legvilágosabban kitünik abból, hogy soha még meg nem kísérlette a kutatás újabb eredményeit az Istennek létének fogalmával összeegyeztetni, hanem minden újabb fölfedezésre egy lépéssel tovább haladt a tagadásban, és ügyekezett magával ragadni a szegény népet is, kiből ha Istenbe vetett bizalmát kiszakítod, megfosztod őt létének egyetlen vigaszától, erköleseinek egyetlen alapjától.

És vajjon a liberalismus ezt azért cselekszi: mert mentől jobban megismervén a csodás mindenség titkait, annál inkább jut netán azon meggyőződéshez, hogy Isten nem létezhetik?

Oh nem! Az emberi elfogultság és butaság soha sem sülyedhet oly alanti fokra, hol a kételyek is teljeseen megszűnnek.

A legmakacsabb materialistának okoskodásaiból is kiderül, hogy tagadása nem a határozott meggyőződés kifolyása, hanem a gögös ész daczból származó elfogultságának eredménye.

Az istentagadás ezen kívül némelyeknél betegség, a lappangó örültség bizonyos foka, másoknál sport. Ezekbe azután belekapaszkodik a speculatio és a szabadság hamisul bitorolt czége alatt qualificálja az új nemzedéket amaz anyaggá, melyből az Istenbe fektetett bizalomban gyökerező emberi méltóság ki lévén szivattyuzva, nagyon is alkalmassá válik a szolgaságra.

A liberalismus ekként a rabszolgaságnak előkészítője; és azon terrorismus, melylyel a népnevelésben szükkeblű elveit érvényesíteni törekszik, egyenesen a sötétség birodalmába vonszolja az emberiséget.

E földön nem lesz világoosság, amely pillanatban az ember szive végleg az istentagadásig komorul; nem lesz szabadság, amely pillanatban egy mindenki felett egyformán ítélő legfelsőbb bíróban megszűnik hite; nem lesz becsület és erköles,

amely pillanatban szabályaik isteni eredetök alapját elveszítik.

Aki tehát világhosszot, szabadságot, egyenlőséget, igazságot és culturát ohajt, az tartsa meg Istenét és jól megvédelmezze azok ellenében, kik attól gyermekeiket galád módra megfosztani akarják.

B. Jósika Kálmán.

Lantom néma...

Lantom néma, elhallgatott,
Ah, de beszél ajakam;
A dal elhalt, mert panaszát
Nem értették meg sokan!

Szívem mint a patak malma
Ver, de lassan, érezem,
Addig ver csak míg patakül
Könyvet ont rá két szemem.

Ha majd ajkam zárva leszen,
Könyüim se' omlanak;
Szívem megáll mint a malom,
Ha kiszárad a patak.

Ah, de akkor csak még egyszer
Zengi édes lant, zengi nekem:
Tán a siró daltól újra
Sűrűn, sűrűn könyezem!...

(1876.)

Emér.

A hitehagyott.

— Beszély. —

IV.

(Folytatás.)

Ugyanazon napon estefelé a nagy szabadelvű lap szerkesztője Darvas Lászlót magával vitte — a gyülekezetbe.

A főváros egyik legélénkebb helyén van egy nagy, sok emeletű épület. Kivülről nem mutat semmi gyanusát. Belülről sem. Jámbor kereskedő és iparos nép lakja. Az elegáns emeleteken pedig jó módú nép lakik. A háztulajdonos maga a második emelet terjedelmes helyiségeit birja. Hanem az sem lakik ott. Eddig még senki sem látta személyét. Csak annyi van tudva, hogy naponkint sok vendéget fogad, hogy esténkint férfiak gyűlnek össze termeiben. Idegen nem téved oda soha. A házmester, illetőleg felügyelő, komoly mogorva ősz ember, ismer mindenkit, ki oda jár. Ő fogadja a kapuban.

Az utczára néző hosszú soru ablakok rendszerben vannak függönyözve. Néha egyik másik ablakon, folyton váltakozva, vörös, fehér, vagy kék kisebb zászlóféle jelek láthatók, melyek azonban csak az üvegeken belül maradnak. Az alatt járó nép közül egyik-másik feltekint s megérti a jelet. Fölmegy vagy tovább siet.

Ez a ház a szabadkőműveseké. Azon lakosztály az összejövetelek, a gyülekezet helyisége.

Midőn Petyi Pál ur a fiatal ujonczczal a nevezett házhoz közeledett, föltekinte a befüggönyözött ablakokra. Olvasott e jelekből. Megérté azt, amit akart. Belépett a kapun; ott fogadta a felügyelő. Tisztességesen meghajtá magát a jövevény előtt, kit jól ismerni látszék, — de midőn Darvas Lászlót megpillantá, kérdőleg tekintte rá.

— Minden rendben van! szólta amaz bizonyos jelt adva, mire a felügyelő megnyitá a lépcsőház üvegajtáját, s helyet engede a jötteknek.

Fölmentek a gyéren világított lépcsőkön, a második emeletre. Ott a nagy protector egy szőnyegajtóhoz közeledék, azon háromszor kopogtatott, azután belépett társával.

Egy kényelmes előszoba volt az. Oldalt néhány fapamlag s szék. Ablakai tejüveggel voltak borítva. A padozat tetejéről egy lámpa függött alá, félhomályt terjesztve maga körül.

— Most maradjon itt szólta Petyi Pál ur, — ha majd ideje lesz, elő fog hivatni. Azzal eltűnt egy mellékajtón.

Darvas László esőndesen egy helyben maradt. Egy lelket sem látott maga körül. Néha ugy tetszett előtte, mintha távolról, vagy a föld alól halk morgást hallana, majd ismét mintha távol orgonahang ütődnek füleibe. A vastag szőnyegekkel borított falakon keresztül ütődék egy erős, mély férfi hang, valamely bújbajos éneket zengve. A fiatal ember esodálkozva s némi meglepetéssel tekintte körül. Az első benyomás elég ijesztő vala. Sokáig várt ott. Lassankint megszűnt a zaj, orgonaszó s ének; siri esőnd állott be.

Az ifju ember szive erősen dobogott. Most tudta már, minő lépésre adta fejét. Visszalépni nem lehetett. Előre kelle mennie.

Nagy sokára megnyilt egy ajtó s azon kilépett Petyi Pál ur. Karonfogá az ifjut s bevezeté a mellékterembe.

Elegánsan butorzott kicsiny termely volt az. Oldalt egy gömbölyű asztal, azon égett egy ernyős mérseklámpa. Egy terjedelmes keretben hevert egy középkori testes férfi, lábait az asztalra fektetvé. Mellette karszékekben egy másik, ki az árnyban ülven, arcát nem lehetett kivenni. Mindkét ur kedélyesen szivarozott.

Darvas László semmi ijesztőt nem látott a teremben. A termely barátságos külsővel birt; az a két ur ott kedélyes szivarozásban ugy tűnt föl előtte, mint két jó barát, kiket látogatni jött.

— Foglaljon helyet Darvas ur! szólta a pamlagon ülő szívélyesen.

A fiatal ember leült egy helyre, mely üres volt. Más hely nem is volt üres. Szemközt egy a padozatig érő nagy tükör. A lámpa fénye épen arczára sütött. A többiek háttal voltak tőle, arcukat nem láthatá; azok azonban a tükörből mindent.

— Ön szerzetes volt és tanár? kezdé az előbbi hanyagul hátra vetve fejét, hogy a tükörből annál jobban láthasson. — A bölesészetet tanította, most épen

huszonkilencz éves; X-falván született, atyja már nem él. Nemde úgy van?

— Ugy van! szólta a fiatal ember csodálkozva.

— Ön nem önkényt hagyta el a zárdát, hanem levelezésben állott egy fiataalkori barátjával, ki K-n tanár, az beszélte rá.

— Levelezésben voltam vele, de a zárdát önszántomból hagytam el.

— Önnek egy másik barátja, ki most orvos Gy-n, azon tanácsot adta, hogy jöjjön a fővárosba s rögtön alkalmazást nyer.

— Ugy van.

— Önnek tanuló korában ismeretsége volt a lakadombi jegyző leányával, kinek ön hűséget esküdött kevéssel azelőtt, hogy a szerzetbe lépett.

Darvas Lászlót mintegy varázsszó, úgy szögező székéhez e nyilatkozat. Ezt nem tudta senki. Alig tudott válaszolni.

— Nem tudtam, mit cselekszem.

— Ön egyszer, midőn főnöke jelentékeny pénzüsszeggel a kerületi fővárosba küldte, a rábizott pénzt a »fehér galamb« fogadóban az utolsó fillérig elkártyázta; üres zsebbel ment haza, s azt mondta, hogy meglopott.

— Uram! szólta az ifju ember alig fékezve meglepetését, s ijedelmét — én nem tudom miként értsem szavait — de, —

— Könnyelműség volt. Nem tudja más, mint mi. Ne tartson semmitől. Most mondja csak, ha e hir, e tagadhatlan való a világnak lenne, — mit tenne ön?

— Mit tennék? felelt amaz összerázkódva — egyszerűen föbbe lőném magamat.

Mind a három uri ember egyszerre tekintett a tükörbe. Meg voltak elégedve azzal, amit láttak.

— Akkor ön megirhatja végrendeletét — szólta a pamlagon heverő ur nevetve, s nyugodtan leveré a szivarhamvat egy porcellán tálczába. Nézze itt csak, — itt van toll, ténta, papír az asztalon. Fogja csak. Hadd lám, mit tudna írni ön?

— Komolyan mondja ezt? kérdé a fiatal ember csodálkozva.

— Bizonyára komolyan!

Darvas László odahajolt az asztalhoz, kezébe vette a tollat, bemártotta a téntába s előrántott egy papirszeletet. Szégyen és harag cikázott át lelkén. Kemény vonásokkal leírta e néhány szót:

— Meguntam az életet. Felejtsetek el! És aláírta nevét.

— Nézze ön uram! szólta lázas haraggal — ezt tennem, ez végrendeletem. Azt hiszem elég rövid.

Az idős ur, kit e bámulatos szolgálatkésztség és eredmény meglepni látszott, fölkel, letette szivarát. Oda lépett a fiatal ember elé, még egyszer merőn arczába nézett, azután valamely szokatlan módon megszorítá kezét.

— Darvas László ur! szólta komolyan, ön az első próbát fényesen kiállotta, méltó, hogy bevétessék a »testvérek« közé.

Azzal mind a három ur nagy hirtelen eltűnt. A fiatal ember magára maradt a szobában. Az a végzett lejes papirdarab ott hevert az asztalon. Nem nyult hozzá senki sem. Nyilván nem volt egyéb, mint próbája lelki erejének. Az elég bizonyosság volt arra, hogy mire volna képes. Darvas László dult kedélylyel állt ott; leleplezve látta önmagát önmaga előtt. Amit itt hallott, az döntő volt egész életére. Első botlásainak szomorú emlékei itt, egy egész társulat előtt tudva vannak. Élete le van írva jobban, mint önmaga ismerné. Két ut áll előtte, vagy lehullni a gyalázatba, vagy kezétfogva e hatalmas, mindentudó társulattal, haladni fölfelé.

Érezte, hogy le van győzve.

Rövid fél óra mult el azalatt, míg önmagát összedzedheté. Akkor megnyílt a szemközti nagyajtó. Egy alak lépett ki s halk hangon felhívá, hogy lépjen be a sötét terembe.

Belépett. Hosszu félig világított terem volt az. Zsibongás hallatszék, mintha az egész terem tömve volna. A fiatal ember jobbra-balra sötét álcázott alakokat látott. Midőn belépett, rögtön körülfogva érzé magát. Valamely láthatlan erő toltá előre. Végre egy emelvény szerű alkotmány előtt állott meg. Ott egy fekete posztóval beterített asztal mellett állott egy sötét alak. Homály volt, nem láthatott jól. Az alak lassan fölkel; nagy bőrkötény volt nyakában s kezében kalapács. Néhányat koppantott az asztalon s a zsibongás rögtön megszűnt.

— Testvérek! szólta ünnepeles hangon, — az Oriensnek korlátai előtt egy férju áll, ki hatalmas szövetségünknek tagja lenni ohajt. Tudunkkal nem kíváncsiság, nem rossz akarat vagy ravasz czélok, hanem tiszta meggyőződés vezette ide. Tények szólnak mellette, hogy ismerve szövetségünk feladatát, s tudva azon lépés fontosságát, melyet most teendő, minden kényszer nélkül önnön elhatározásából kereste föl szövetségünket. Én őt méltónak itélem a fölvételre. Szóljon az, kinek kifogása van.

A teremben néma csönd maradt.

— Lépj elő! szólta kevés vártatva a nagymester. Ismered a skót ritusu szövetség szigorú szabályait? Nem ismered. Kész vagy e látatlanban, ezen szabályoknak magadat alávetni, megesküdni, hogy azokat megtartod?

— Kész vagyok.

— Esküdjél arra, hogy mit szövetségünkben hallasz, s tudsz, ami titok rád bizatik, mint a szövetség titka, azt el nem árulod soha.

— Esküszöm!

— Igérsz-e vakengedelmességet e páholy elüljárói iránt, — melyből kész vagy megtenni, mi néked parancsolva lesz, legyen az erény vagy bűn?

— Igérek.

— Kész vagy-e elnyomni félelmet, gyávaságot, lelked irtózását, ha tenned kell azt, mire e szövetség felhívott?

— Kész vagyok.

— Kész vagy [megtagadni hitet, meggyőződést,

feláldozni boldogságot, szerelmet, családot és vagyont, ha e szövetség úgy kívánja?

Kész vagyok.

— Jól van! Most tudd meg azt, hogy akik e szövetség parancsainak nem engedelmessé válnak, vagy a titkokat elárulják, azokra vár — ez!

Darvas László e pillanatban úgy érzé, mintha két oldalról két erős kéz ragadná meg. Két fényesre köszörült gyilok volt melléne szegve. Megdöbönt, de nem veszté el lélekjelentését. Hangosan s merészen mondá:

— Nincs mit veszítenem ez életben, — tiétek vagytok.

— Testvér! — szólt a nagymester ünnepélyes hangon — emlékezzél e szavaidra. E percztől fogva tagja vagy szövetségünknek. Szeretetünk, pártfogásunk fog kísérni mindenütt. Amily nagy és hathatós erőnk és hatalmunk fölemelni a hű testvért, oly erős és hatalmas boszunk is a hűtlen és áruló iránt; boszunk utólr mindenütt: »ugy az Isten oltáránál mint anyád kebelén.«

E szavak elég ijesztőleg hangzottak, de azok mérlegelésére már nem volt idő. A jövő pillanatban, mintha egy varázskéz valamennyi lámpát meggyújtott volna, egyszerre fény lön a teremben. Darvas László maga előtt látta — testvéreit.

Kik voltak azok? Az ország legismertebb férfiai, államügyérek, képviselők, magas állású hivatalnokok, tudományos intézetek vezérferfiái, tanárok, írók, művészek. Darvas László ismerte valamennyit. Nagyon megkönnyebbült, midőn ezen társaságban látta magát. Most már büszkeség feszíté szívét. Egyenkint fogadá a testvérek sajátos kézszorításait. Elragadtatása tetőpontot ért, midőn egy ősz haju szemüveges férfi, ismert tanár, egy nyitott harmoniumhoz lépett s valamely csodás melodiájú hymnust játszott azon. E hangszere nagyon tud a kedélyhez szólni. Darvas László fölemelve érzé magát e csodás hangok hatása alatt.

Egy ablak-fülkében a falhoz támaszkodva állott egy hosszú haju, jellemző sasorral bíró uri ember, s papírszivarkát készíté magának; előtte állott Petyi Pál ur s egyike azoknak, kik az előteremben az ujjongozott fogadták.

— Nos, mit mondasz a testvérhez, szólt a szerkesztő.

— Hasznos tagja lesz a szövetségnek; válaszolt a nagy orru férfi, ki nem volt más, mint maga a páholy-mester.

— Én többet mondok — szólt a harmadik.

— Nos?

— Ez az ember nagyra van hivatva körünkben. Meglátjátok, sokra viszi.

— Gondolod?

— Meg vagyok róla győződve.

— Ám, majd meglássuk! — szólt a páholy-mester szivarát meggyújtva.

V.

Két hétre rá, hogy Darvas László szabadkőmivessé lett, megkapta a kért tanári állomást, két ezer

forint évi fizetéssel. Csakhamar azután egy elsőrangú lap külső munkatársának hivatott meg, szintén jelentékeny fizetéssel. És e csodálatos gyors fordulat szerencsésén nem kis mértékben emelte bizalmát azon szövetség iránt, melynek tagja lett.

Ott állt vágyainak első határainál. Azt hitte, elég lesz ott megállapodni. Csalódott. A kör, melynek tagja lett, nagy figyelemmel kísérte lépteit. Látszott, hogy ezélljai vannak vele. Nagyon jól felfogta az irányt, melyben haladnia kellett. A lapokban irt cikkek, melyek tollából eredtek, fölötte megerősíték a »testvéreket« azon reményekben, melyeket hozzá kapcsolak. Darvas László kezdé feltűnni. Neve hangzatos lett. Tekintélye nőtte ki magát. Egy év még nem mult el, s máris a páholyban mesterré lön. Akkor azután bővebben be lön avatva ama titkokba, melyek neki nagy hasznára lőnek. Haladt előre. Egy év multával már jelentékeny hivatalt viselt a páholyban s ő lett szerkesztője a »Hajnalsugaraknak« a szabad kőmivessék nagy lapjának.

Ha a jólléthez nem kell egyéb mint tisztelet, állás és pénz, — akkor Darvas László, mondhatni, jóllétnek örvendett. Megis látszék rajta. Azon ár, melybe önmagát besodorta, könnyen vitte odább. Összeköttetései s a testvéri protectio emelték fölfelé. Eddigelé nagyon kellemes oldalait ismeré meg a scót ritusu szövetségnek. Szinte vágyott mindezt a jót — meghálálni.

Egy este, midőn színház után hazatért, asztalán egy nevére címzett levelet talált. Hogyan jutott oda, azt nem tudhatta sem ő, sem eselédje. Gondtalan bontá föl; a levélben e szavak állottak:

»Testvér-mester! A szövetségnek rendkívüli érdekében áll, hogy gróf Csárvas annak tagjává legyen. A te feladatod őt mindenáron megnyerni. Ügyesség és titoktartás.« P. in. m.

A többit egyes jelek képezték. Darvas László tudott olvasni azokból is.

A feladat nem volt jelentéktelen. Csárvas gróf egyike a főváros legismertebb egyéniségeinek, kivel a nyilvánosság sokat foglalkozik. Maga élte delén levő komoly s higgadt férfi; egy idő óta a politikától visszavonulva él. Gazdag és tekintélyes ember. Van neje s gyermekei. A grófnő hírében áll ama kitűnő hölgyeknek, kik nemes feladatukká tevék a köznyomor enyhítését; ki jótékonyaságáról, nemes szivéről ép oly ismertes, mint forró vallásosságáról. Gyakran látni őt gyermekeivel a templomban. A nagy világban mindig férje oldalán jelenik meg; őszinte bámulója férje erényeinek és ez viszont bálványozza nejét. Házi boldogságuk közmondásos. S mint boldog, gazdag s tekintélyes emberek, természetesen nehezen megközelíthetők. A feladat tehát nem könnyű.

(Folytatása következik.)

TÁRCSA.

Az uszora-törvényekről.

»Ha pénzt adsz veled lakó szegény népemnek, ne zaklasd őt mint a sarcoló, se uszorával ne terheld!«

(Mózes. II. könyv 22, 25.)

Sajátságos mozgalmas időket élünk. Alig mulik el nap, hogy újabb és újabb kérdések ne merüljenek fel, melyek sokakat lázas izgatottságba hoznak. És e kérdések valóban nem közönségesek; oly természetűek ezek, melyek szoros kapcsolatban állanak a társadalmi jóléttel és renddel. És ha komolyabban kutatjuk e kérdések kuforrását, ugy ezek talaját a társadalmi megmetyelvezett alapon fogjuk feltalálni. Valóban e kérdések csak azóta ütötték fel rémes fejöket a felszínre, mióta az államok oktalanul elhagyván a valláserkölcsei biztos utat, a modern eszmék ingoványos ösvényére léptek. És feltűnő, hogy noha az életölő örvény moraja mindinkább hallatszik, a lázas roham nem csak nem szűnik, hanem perczről-perczre fokozódik. Pedig, még csak néhány lépés szükséges, s a társadalom oda jut, hol a végbomlás kezdődik, s rémes öldöklés, mely temetővé alakítandá át a társadalmat, ha az Isten karja véget nem vetne ez örületes rohamnak.

E napi kérdések fontosságát minden józan gondolkodó belátja, valamint e kérdések gyors és biztos megoldásának szükségességét is. Innen azon lázas törekvés, mely közügyeink tárgyalásánál oly feltűnő, innen azon meleg érdekeltség, mely minden mozgalmat oly élénken követ. Azonban kétségbevonhatlan baj az, hogy mindjárt kezdetben sok avatatlan kéz nyult a társadalom e tátongó sebeihez, hogy sokan tolakodtak orvos-szereikkel, melyek pedig legtöbbször mérget tartalmaztak, minek azután az lón gyászos következménye, hogy az egész társadalom megmetyelveztetett, s bágyadtan áll önásta sirja szélén.

Valóban oda jutottunk, hogy a társadalmat mai nap már csak is gyökeres orvoslás képes megmenteni. Új vérre, keresztény vérre van szüksége! Bizton mondhatjuk, hogy ha az álladalmak még sokáig késnek, és nem nyulnak mihamarább a háladatlanul ellökött keresztény talaj után, ha nem lehelik be szívökbe a kereszténység szellemét, — úgy rövid idő múlva, a felélesztett orkán romba dönt minden rendet, jogot és jólétet, mert »ki szelet vet, vihart arat!«

A legújabb napi kérdések közül, melyek nem pusztán a a törvényhozó testületeket, hanem a nagy közönséget is élénken foglalkoztatják, nem legutolsó az uszora kérdése, s minthogy ez ügy legközelebb több szakférfi értekezésének s majdnem minden folyó-irat vitatárgyának volt alanya, s minthogy e téren sok ellentétes nézet uralkodik, nem tartjuk fölöslegesnek ez ügyet keresztény szempontból megvitatni.

* * *

Mi az uszora? Uzsora alatt értünk minden tulságos, igazságtalan nyereségvételt; kölcsönzött pénz, vagy eladott áruczikk utáni méltánytalan követelést, s felebarátunk szükségével saját előnyünkre való visszaélést; vagy végül valamely áruczikk árának mesterséges fölebb szöktetését.

Az ó-szövetségben Mózes törvényei szerint, az uszoráskodás tiltva volt. Ide vonatkoznak az irás következő helyei: »Ha pénzt adsz kölcsön veled lakó szegény népemnek, ne zaklasd őt, mint a

sarcoló, se uszorával ne terheld.« (Exod. 22, 25.) »Ha atyádfia elszegényedett és tehetetlen, és befogadod őt mint jövevényt és zarándokot, és veled él, ne végy uszorát tőle, se többet, mint adtál. — Pénzedet ne add uszorára neki, és a gabonát fölösen rajta meg ne vedd.« (Levit. 25, 35—37.) »Ne adj kölcsön atyádfiának uszorára pénzt, se gabonát, se akármi egyéb jószágot, hanem az idegennek, atyádfiának pedig uszora nélkül add azt kölcsön a miben szükkölködik.« (Dentor. 23, 19—20.)

Mily szentek voltak az izraeliták előtt az uszora elleni törvények, kitűnik az nemcsak a 14-ik zsoltár szavaiból, hol az »ki pénzét uszorára nem adja«, biztosítottatik, hogy »az Ur hajlékában fog lakni, s nyugodni szent hegyén«, s a Példabeszédek könyvének 28. rész 22. verséből: »A férfiú, ki siet meggazdagodni, és másokra irigykedik, nem tudja, hogy rá jön a szegénység«; s Ezekielnél 18, 8. igaznak mondatik, ki »uszorára nem kölcsönöz és többet nem veszen«; hanem a Thalmud egyes mondataiból is, p. o. ki kamatot veszen, annak gazdagsága szétfoszlik, a ki uszorára ad kölcsön, elveszti azt is, a mi övé, azt is a mi nem az övé!« (t. i. a tőkét és a kamatot). A thalmodisták annyira mennek, hogy állítják, hogy az adós a hitelezőt előre ne is köszöntse, ha azt annak előtte nem tette. Az irás magyarázói e szigorú törvény alul kivették az árvák, zsinagógák és iskolák vagyonát, ha ezektől valaki kölcsön vett, ajándékot a hitelezőknek adhattott. Az idegen kölcsönvevőket illetőleg — ugy vélekedik a legtöbb rabbinus — hogy ezektől szabad kamatot venni, noha e kérdésnél is eltérők a nézetek, legalább a párisi zsidógyülekezetnek I. Napoleon által (1806. aug. 12.) feladott ama kérdésre, hogy mit tart a kamatra nézve a törvény, az adatott válaszul: hogy a legegyszerűbb kamatra is csupán csak akkor szabad adni kölcsönt, midőn kereskedelmi, tehát haszonhajtó vállalatról van szó, különben minden kamat nélkül tartozik a zsidó, nem csupán hitsorsosa, hanem bármily vallásu embertársának kölcsönözni.

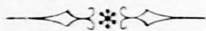
Pogány államokban uszora ellen határozott törvényekkel nem találkozunk, noha itt is voltak férfiak p. o. Plato, Aristoteles, Cato, Seneca, stb. kik az uszorát kárhoztatták s szivtelen-ségnek nyilvánították s indokolatlan eljárásnak, ugylátszik azon elvből, hogy a pénz meddő, s új értékek előhozására képtelen: »Nummus non parit nummum«. — Egykoru iratokból tudjuk azonban, hogy a pogány világban az uszoráskodás szél-tében divatozott; a rómaiak kisebb, azaz törvényes kamatot alig ismertek a 12 százdtólinal. Ez volt a XII. táblás törvény által megengedett »uszora centesima«, mely lassankint a legborzasztóbb kifosztási rendszerbe ment át. Ebből fejlődött ki az előleges lehuzás, mely által mulhatlanul tiltott uszorává válik minden legkisebb kamat is. Minthogy ekként a kölcsönadó való-ságos lopást követ el embertársán, attól is kamatot, azaz jövedelmet várva, a mit annak oda sem adott használat végett.

Nagyon természetes tehát, hogy a keresztény egyház mind-járt kezdetben ezen utálatos bün elterjedésének meggátlására a legerélyesebben lépett fel, s azon elvet tüzte ki, hogy a kölcsönért vagy semmi, vagy csak a törvényekben alapuló kamatot, de semmi uszorát sem szabad követelni. Már az apostoli rendeletek, azután sz. Jeromos, Ambrus, Ágoston s egyéb sz. atyák, és az első niceaeai zsinat 325.; valamint a római pápák, jelesen III. Sándor a 3. laterani zsinaton 1179.; III. Orbán 1185.; III. Ince a negyedik laterani zsinaton 1215.; X. Gergely a második lyoni zsinatban 1274. stb., a legszigorúabban tilták az uszorát, s különféle érzékeny büntetésekkel fenyegették az áthágókat. Nevezetesen: az uszorások becsteléneknek (infames) nyilvánítottak; ha egyházi férfiak követnék el ezt, méltóságaiktól fosztandók meg, a világiak kiközösítették, eltiltattak az Ur asztalá-

tól, alapítványokat nem tehettek, és még az igazságtalanul szerzett vagyont vissza nem adták — érvényesen nem végrendekezhettek, és az egyházi temetkezéstől megfosztattak. Továbbá meghagyatott minden földbirtokosnak, s községnek, hogy az uzorásokat birtokukban letelepedni, ott házat építeni, melyben üzletüket folytatnák, ne engedjék, különben egyházi átokkal sújtatnak.

Napjainkban végre a szocialisták kelnek ki az uzora ellen, avval ostromolván egyáltalában a kamatvételt, hogy az aratás vetés nélkül, hogy a tőke tulajdonképen a munkának eredménye, tehát jogtalan vagyon, továbbá, hogy a kamat a gazdagok uralmát még nyomasztóbbá változtatja, s csak szocialis disharmonia fokozására vezet!

(Vége következik.)

A nagy ünnep.

(Philadelphia, júl 5.)

Az amerikai függetlenség kihirdetésének századik évfordulója oly fényesen és oly nagy embertömeg részvétele mellett ünnepeltetett meg, hogy mindenki meg volt lepelve. Már elebb, napokon át, nagy számmal érkeztek az idegenek, s a különböző államok önkényes ezredei, »Fairmont Park« sátoaraiban ütöttek fel tanyájukat.

Julius 4-dikén este az ünnepélyt nagy fáklyás menet nyitotta meg, melyben tizenötezer embernél több vett részt. A menetet a város legszebb utcáján a Broad Streeten vonult fel, melynek fasorai hat angol mérföld vonalát, színes lampion-füzérekkel díszítették. A házak ki voltak világítva amerikai modorban. Ez a modor abból áll, hogy a ház valamennyi szobájában a légszesz-lángokat meggyújtják és a ház ablakait kinyitják. Ez a yankee kivilágítása. Így aztán betekinthezni a leggazdagabb amerikai házak belső díszítésébe is. Most minden szoba tulhalmozva volt nemzeti lobogókkal; minden kép és tükör fölött, a virágtartó öblönyökben, a légszesz-csillárok ágain miniature-lobogók hirdették a hazaszeretetet a százéves ünnepen.

A fáklyás menetben nem volt fáklya. Itt azt rudakra alkalmazott bádóg lámpák helyettesítik. A katonásan lépdelő rendőr-század nyitotta meg a sort; utánok hintók hosszú sora, melyekben a különböző államok kiállítási biztosai haladtak s minden hintó képviselőit a bakon nagy vászon lámpa jelölt meg, s azon vörös betűkkel az illető állam neve. Legnagyobb érdekeltséget keltettek a khinaiak, kik megtartották nemzeti viseletüket s hosszú hajfonataikat befonva lógatták le a fejükre simuló selyem kucsmá alól. Következtek a számtalan mindenféle egylet, ipartársulatok és vállalatok küldöttei, melyek közül némelyik felhasználta ezt is reklamául gyártmányainak hirdetésére, mi a nemzeti ünnepélynek nem vált előnyére; de jellemzi a yankeét. Az itt oly szokásos tüzi játék, lödőzés, görögtüzek és a némelyik egylet után haladó s villanyvilágítási készlettel ellátott kocsik, szintén hozzá járultak a látvány nagyszerűségéhez.

A menet éjjel előtt az »Independence Hall« elé ért, s midőn éjjelkor az »Old Liberty Bell« ércztömégén a hetvenhat kalapácsütés végig hangzott, a százezernél nagyobb embertömeg örömmujongva üdvözlé az új század perceit.

Egész Philadelphia talpon volt s sokan reggelig sem hunyták be szemüket, hanem igyekeztek jó helyet biztosítani, honnan végig nézhessék a reggel hét órakor meginduló katonai díszmenetet, melynél szebbet Philadelphia még nem látott.

Olyan buzgó és csöndes városban, minő ez, békeidőben nem sokat törődnek a katonasággal. Ezuttal is a vendég-ezredek

kölesönöztek érdeket és fényt a menetnek. Ez ezredek polgári katonaságból állottak, s számuk a menetben tiz-tizenkétezerre tehető. Legérdekesebbek voltak a tizenhárom első állam ezredei, a néger ezredek, a déli államok ezredei, melyek a puskaesőbe a Mississipp mocsáraiban vágott sást dugtak, annak jeléül, hogy többé nem fognak lőni a testvér-államok katonáira. A knikker-bocker jelmezben lépdelő ezredeket, lobogójukon az »1776« év-számmal, élénken megtapsolták. Nemkülönbén a katona-árvák kis ezredét is, kik atyáik nagy fegyvereit vitték vállaikon. Nagy lelkesedést idézett elő egy egyszerű vörös kelme lobogó is, melynek története van. A karolinai táborzás alkalmával Washington tábornok sietős látogatást tett Elliot Jane kisasszonynál, panaszkodva a többi közt, hogy ezrede készen áll az indulásra, de még nincs lobogója, mely alatt őket vezérelhetné. A haza ügyéért lelkesedő Miss Jane Elliot hamar feltalálta magát. Ollót vett elő munkakosarából és kivágván az előtte álló nagy támlás szék veres kelméjét, oda nyujtotta azt Washingtonnak, mondván: »Legyen ez a ti lobogótok.« És az lett. A győzelem Washingtoné, Jane Elliot pedig a Washingtoné lett. Nőül vette.

Érdekes volt a menetben az egyenruhák különfélesége s az a sok zenekar, mely az ezredeket megelőzte.

A »Chesnut Street« díszítése oly gazdag volt, hogy a házakat alig lehetett látni az ezer meg ezer lobogótól. Számtalan diadalivet is emeltek, s ezek közt egyet az itt igen népszerű braziliai császár: Dom Pedro tiszteletére.

A függetlenségi épület tulsó oldalán, az »Independence Squar«-en 200,000 ember egymáshoz préselve, mint a heringek a hordókban, várta a nagy nap jeleneteit. A meleg borzasztó volt. A hőmérő 102°-ot mutatott árnyékban is, Fahrenheit szerint. Az óriási lobogókkal gazdagon díszített emelvényen kilencez ezer ember számára volt hely. Mind meghívott vendégek, kiállítási biztosok, államok kormányzói, a senatu; és kongresszus tagjai, hírlapírók és mások számára. A gyönyörű árnyas sétátéren szilárdul álló óriási embertömeg, fej-fej mellett, mintegy jelezve: »United we stand, united we fall.« (Egyesülve állunk, egyesülve esünk). — A fák ágai is tele voltak emberekkel, köztök sok aggastyán, kik nem törődve vén korukkal, e dicső napon ifjakká lettek s rá mertek lépni a himbálózó ágakra. Látni, élvezni akarták ok is e nap dicsőségét. Gyermeknek, suhanczoknak alig volt nyoma; ide férfiak jöttek lelkesedni a jelenért és jövőért, melyben új nagy századot alkotni hivatásuk.

Egyszerű fa-karszéken ült Dom Pedro császár, fején megviselt nagykarimájú kalappal, egyszerű fekete öltözetben. Inkább tehető farmernek, mint egy nagy birodalom császárnak látszott. Előtte egy néger szolgált vederből jéges vízzel a császár szomszédjának: Hayesnak, ki a köztársasági párt jövő elnökjelöltje. A császár is ember, ő is szomjas, vizet kér és iszik abból a vederből, melyből a többi halandó iszik e rekkenő hőségben. Ilyen a braziliai császár, s azért mondják: jó volna ő még amerikai elnöknek is.

Az ünnepély tíz órakor nyílt meg, pontosan. Hawley a »Centennial« bizottság elnöke, rövid szavakban tudtul adta, hogy Grant elnök nem lehetvén jelen, helyette Ferry Tamás, az egyesült államok jelenlegi alelnöke volt szíves elvállalni az ünnepély folyamának vezetését.

Az alelnök típusa a nyugati yankee-nek: közép-termetű, magas homloku, nagy mellig erő szakállal, bajusz nélkül, széles szájjal s jó szónoki tehetséggel. Csak egy nagy hibája van: ahev- és lelkesedéstől nagyon is mozgatja karjait a szélrózsa minden irányában. Utána a költő Oliver Wendel Holmes himnusza következett. Czime: »Wellcome to all Nations.« Ezt az ezer fő-

ből álló énekkar, Gillmore zenekisérete mellett nagy sikerrel énekelt.

Következett az ünnepély fénypontja. Philadelphia polgármestere mutatta fel a népnek a függetlenségi okmány eredeti példányát, egy egyszerű keretbe foglalt, fakó, beirt papírvet, mely e népnek száz év előtt szabadságot, hazát és jólétet adott. A jelenetet, mely akkor következett, leírni nem lehet. A nép, mintha csak szívének legbensőbb hurjait pendítették volna meg, mint egy magánkívüli lelkesültségben kiáltá hurráit. Az emelvényen ülők felálltak, hurrázva, lengetve kalapjaikat és kendőiket.

Az okmányt Lee Henry, az eredeti okmány egyik fogalmazójának dédunokája olvasta fel. Felolvasás után ismét visszahelyezték ama nagy tüzmentes szekrénybe, melyben az egész nap közszemlére volt kiállítva a parkban.

A zenekar rákezdé a Dom Pedro által Gamez Carles braziliai zeneszerzőnél a külön e célra megrendelt himnuszt: »Greeting from Brazil«-t, (Brazília üdvözlése.) Érdekes volt megfigyelni a császár aggodalmát a kivivandó siker felett. Már az első hangoknál fölállt és a szószerk közelemben kezét füléhez téve s előrehajolva figyelt minden hangra.

Arcza komoly és aggodalmas volt, mivel a zenei emelvény távolsága és a himnusz elején előforduló hat hárfasolo gyöngye zenéje nem igen engedte kivenni a szerzemény zenei szépségét, ami csak a himnusz közepén és vége felé, ahol már Wagner-féle hangszereléssel is találkozunk, emelkedik valódi érvényre. Az aggodó császár arcza ekkor felvidult, mert ő is csak most hallotta először e kedvelt és jelenleg Rómában tartózkodó zeneszerzőjének művét. A közönség lelkesen tapsolt, éljenezett s ami több: hívta Dom Pedrót, ki kénytelen volt az emelvényen meg is jelenni.

Mr. Ewarts, a new-yorki főtörvénytörvényes elnöke mondta az ünnepi beszédet, mely, daczára hosszúságának, lekötve tartá a nagy közönség figyelmét. Ezután a Haendel Messiásából a »Halleluja« kar, és az amerikai nemzeti himnus fejezte be az ünnepélyt.

Az e napon itt annyira szokásos lövöldözés árnyfoltja volt a napnak. Minden év július 4-kén így van ez s néha tüzkárokat is idéz elő, még sem hagynak fel vele. Este következett a nagyszerű tűzjáték. A város minden utcájából ezrével szálltak fel a sokszínű csillagos röppentyük. Néha úgy tetszett, mintha Philadelphia csillagárban usznék. Egy-egy utcát görög tüzzel is kivilágítottak. A város mintegy elborítva látszott lenni a zöld, vörös, kék és fehér tűzfényben. Keletről egyszerre szomorú kép tárult fel: nagy tűz támadt s két épületfa-kereskedő vagyona égett a Delavar partján. Tőle az égboltozat lángban állt és a tüzes füstgomolyok mind magasabba szállva figyelmeztették a népet a könnyelmű mulatságra. De ki gondolt itt most egyesek kárával, midőn annyi a biztosító intézet. A nép folyvást eregette röppentyűit s ezek bámulták az »Independence Squarre« és »Fairmont Park« 30-ezer dollárba került tűzjátékát.

Itt nem gondolnak a jelennel. A tegnapot is elfelejtették már. Ennek a népnek csak egy gondolata, egy célja van: a Jövő.

F. L.

— A »Katholikus Hetilap«-ra még folyvást előfizethetni: **félévre 2 frttal, negyedévre 1 frttal.** — Kapható még teljes számú egész évi példány is **4 frt** előfizetéssel. — Az előfizetési pénzek a Szent-István-Társulat igazgatóságához küldendők. (Budapest IV. kerület, Lövész-utca 11-dik szám.)

RÖVID HIREK.

— Legfelsőbb adomány. A király Ő Felsege a szobotiszi kath. templom kijavítására 100, a kis-azari templom felszerelésére pedig 80 forintnyi segélyt magánpénztárából legkegyelmesebben adományozni méltóztatott.

— Ő Felsege az elhunyt Izsó Miklós özvegyének 200 forintnyi évi kegydíjat engedélyezett.

— Egyházi kinevezések. Dr. Pellet Ödön alesperes-plébános, Prifach József püspöki titkár valóságos, dr. Bacsák Imre vörösvári plébános a fehérvári káptalanhoz tiszteletbeli kanonokoknak nevezettek ki.

— Haynald Lajos kalocsai érsek ő excellentiáját Emsben Vilmos császár meghívta ebédre.

— A Deák-emlékszoborra Rogge Miksa Lábatlanon levő gyára ingyen ajánlotta fel a szükséges cément adását és szállítását.

— József főherceg aicsuthi könyvtárában egy igen érdekes »Diarium Carolinum« című munka őriztetik, melyet Lorina Ignác, III. Károly királynak nevelője írt. Magában foglalja az 1698. évet, s napról-napra föl van jegyezve benne a királyi herceg élete: mit és kivel társalkodott, mit tanult és olvasott, egyszóval egész pszichológiai fejlődése az akkor 13 éves Károly főhercegnek. Továbbá igen nevezetes adatok vannak benne I. Lipótról s I. Józsefről, és Nagy Péter czár személyének és szórakozásainak érdekes s terjedelmes leírása bécsi látogatása alatt. Jelenleg b. Nyáry Albert tanulmányozza e naplót és felolvasást készít róla.

— Budapesten július 2-kától 8-ikáig 100-ezer lakosra 87 halott esett. Az európai nagyvárosok közt csak Berlinben esett több, 93; Bécsben csak 46, Párisban 45, Londonban 37.

— Rubens két eddig ismeretlen, a vallás diadalát ábrázoló nagy képét fedezték fel Prágában.

— Az athletikai klub legközelebb távgyaloglást rendezett Budapestről Parádra. A 85 angol mérföldnyi ut 30 óra alatt vala megteendő. A három jelentkezett versenyző közül Balázsovich Árpád csak Gödöllőig haladt, és ott kilépett a versenyből. A győztes Bendik István lett, ki az utat 26 $\frac{3}{4}$ óra alatt tette meg.

— Magyar luttriprofessor támadt Kassán, ki másfél forintért nyerő számsorokat küld, a nagy nyereség titkába pedig ezer forintért avatná be a könnyen hívőt, ha akadna ilyen. (Kinyerheti a luttriból az ezer forintot!)

— Philadelphiában végkép elhatározták, hogy a kiállítás ezental is minden vasárnap zárva marad, noha anélkül is sok a deficit.

— A fővárosi állatkertbe új krokodilus érkezett, északamerikai alligátor, melyért 100 forintot adtak Hamburgban; hetenkint egyszer eszik 5—6 fontot, és aztán 3—4 napig hever rá. Legközelebb pedig két oroszlánt kap az állatkert, mihelyt az oroszlánház elkészül.

— A magyar tisztviselői árvák sorsjátékának július 3-dikára tervezett húzását november 3-dikára halasztották.

— A nemzeti múzeum ásványtára számára közelébb Angliából igen érdekes gyűjteményt vettek meg: a világ legnagyobb gyémántjainak tökéletes másolatait, vagy tizenkét darabot. Bámulatos ügyességgel vannak utánozva, s csak arról ismerhetők fel, hogy nem igaziak, mivel nem olyan hidegek, mint a kövek, s nem játszanak olyan tüzes fényt. Köztük van az orosz uralkodóház megbecsülhetetlen »nagymogul«-ja, mely valaha

egy Budha-istenszobor homlokán a nagyszemet képezte s egy Lazareff nevű örmény vette ki onnan, lábsebébe rejtve vitte ki az országból s az orosz czári családnak adta át, melytől cserében roppant terjedelmű jószágokat kapott érte. Ott van továbbá az angol királyné híres »koh-i-nore-ja (világosság hegye), melyet egykor egy diadalmas persa sah vett el a delhi fejedelemtől s aztán sok kézen ment át, míg a britt királyi kincstár kezébe került. A gyűjtemény egyik legszebb darabja a »déli csillag« legújabb a világhírű gyémántok között, melyet Braziliában találtak s egy ottani társaságé, mely eladja, ha megkapná érte a követelt roppant árt: kétmillió frankot. Általában a gyűjtemény minden egyes gyémántdarabjához érdekesnél érdekesebb történetek emléke fűződik, melyek rövid elsorolását a készitendő katalógus bizonyára nem fogja elmulasztani.

— Az őstörténelmi kiállításban, melyet most rendeznek, már eddig is vagy húszezer darab van együtt, de bizonyára még vagy tizezer darabbal fog szaporodni, s kétségkívül meglepi a külföldi tudósokat. A leletek — kevés kivétellel — hazánkbeli; külföldiek ekkoráig keveset küldtek.

— Távirtdai állomás lesz Kis-Jenőn, mintán József főherczeg e célra helyiséget épített, s a távirni is tudó postatiszt évi fizetéséhez 300 forinttal s természeti illetményekkel is járul.

— A Hartleben-czég által kiadott színes harci térképekből már százötvenezer példány, vagyis hatvanezer forint áru kelt el.

— A honvédmeház öregei néha bizony unják magukat, s közülök nem egy szívesen olvasgatna, ha volna könyv vagy hírlap; de nincs. Ennélfogva Krivacsy József menházi parancsnok felkéri azokat, kiknek fölösleges könyveik vannak, hogy küldjenek hozzá (Budapest, üllői ut, 10. sz. a.) e jó célra néhány kötetet, mert az egyletnek nincs módjában venni.

— A philadelphiai kiállitáson nem kis feltűnést okoznak a magyar opálok, melyeket Goldschmidt állított ki, s melyek százezer forint értékűek. Az osztrákmagyar osztályban nincs semmi, mit jobban megnéznének, mint azt a roppant nagy, jó tenyérnyi drágakövet, mely annyi színben játszik, ahány oldalról megnézik és oly tiszta, mint a gyémánt. Ezt mondják az opál legnagyobb példányának. Még eddig nem akadt vevője, és sokan kíváncsiak rá, vajjon kinek birtokába jut e becses kő.

— Szegeden a kiállitási bizottság tizezer darab 10 krajczáros jeggyel sorsjátékot rendez kiállitási tárgyakból egy ott építendő iparpalota és muzeum javára.

— A bécsi képzőművészeti akadémia ez évi jutalomosztásnál két magyar ifju nyert kitüntetést: Hirschl Adolf »Sámson megejtése« című képeért aranyérmét kapott, s Mihalek Lajos az összes tanulmányokban való kiválóságáért a Gundl-féle jutalmat; mind a kettő Temesvárról való.

— Temesvárról Maria-Terézia korabeli roppant nagy ágyukat szállitanak föl Bécsbe, hogy Uchatius-ágyukká öntsék; oly nagyok, hogy naponkint csak kettőt bírnak a szállításra elkészíteni.

— Aradról egy rokkant katona már kilenczedszer kérte föl a királyt keresztatyának, és ő Felsége mindig elvállalta.

— Halálozások. Jerney Mátys, igazgató-tanító Budapesten. — Koltai Vidos Lajos, kir. tanácsos, 72 éves korában, Kőszegen. — Scluvannferder József, a főváros

legidősb polgára, Budapesten. — Bartha János, 76 éves korában, Bibarczfalván. — Székács József, volt ev. sáperintendens, az akadémia és a Kisfaludy-társaság tagja, Budapesten.

— T. olvasóink becses figyelmébe ajánljuk a lapunk mai számához csatolt mellékletet.

Társulati Értesítő.

Szent-István-Társulat.

Kimutatás

a Szent-István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekekről. frt kr.
Simonides Károly 18 33

Budapesti Oltáregylet.

(Évnyegyedes tudósítvány 1876. május 6-tól aug. hó 3-ig.)

Ezen lefolyt évnyegyedben a tagok-, részvevők- és jötevők-től begyűlt Budapesten a Duna balpartján 90 frt 43 kr., jobbpartján 8 frt 80 kr., Erdőbényén 5 frt, Vámos-Ladányban 10 frt, Nagy-Szent-Miklóson 1 frt 50 kr., Zsalobinán 5 frt, János-hegyen 1 frt, Leveleken 6 frt, Matyasóczon 14 frt, Jász-Karajenőn 7 frt 90 kr., Kis-Szebenben 9 frt, Perényben 5 frt, 54 kr., Monyoródon 10 frt, 95 kr., Szederkényen 6 frt 72 kr., Vácson 6 frt, Csicsmanban 12 frt. — Isten fizesse meg!

A Pesti Oltáregylet szállítója.

Magyarhonban

legbővebben fölszerelt gyári-raktár

Misemondó ruhák

és egyházi-szerekkel

római katolikus és görög rítusban.

Misemondó-ruhák,

Dalmatikák, pluvialék,

albák, rochette,

zászlók, lobogók stb.

Monstranzok, kelyhek,

ciboriumok, füstölők,

lámpák, gyertyatartók,

tűzaranyozott, chinaezüst-

és próba-ezüstből.

PONTIFICÁLÓ ESZKÖZÖK

leggazdagabb kiserelésig.

OBERBAUER ALAJOS,

váci-utca 15. szám, Budapesten.

(31—52.)

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 11-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Ágoston Antal.**

Budapest. 1876. Nyomatott az »Athenaeum« nyomdájában (Ferencziek tere Athenaeum-épület.)

Egy melléklettel.